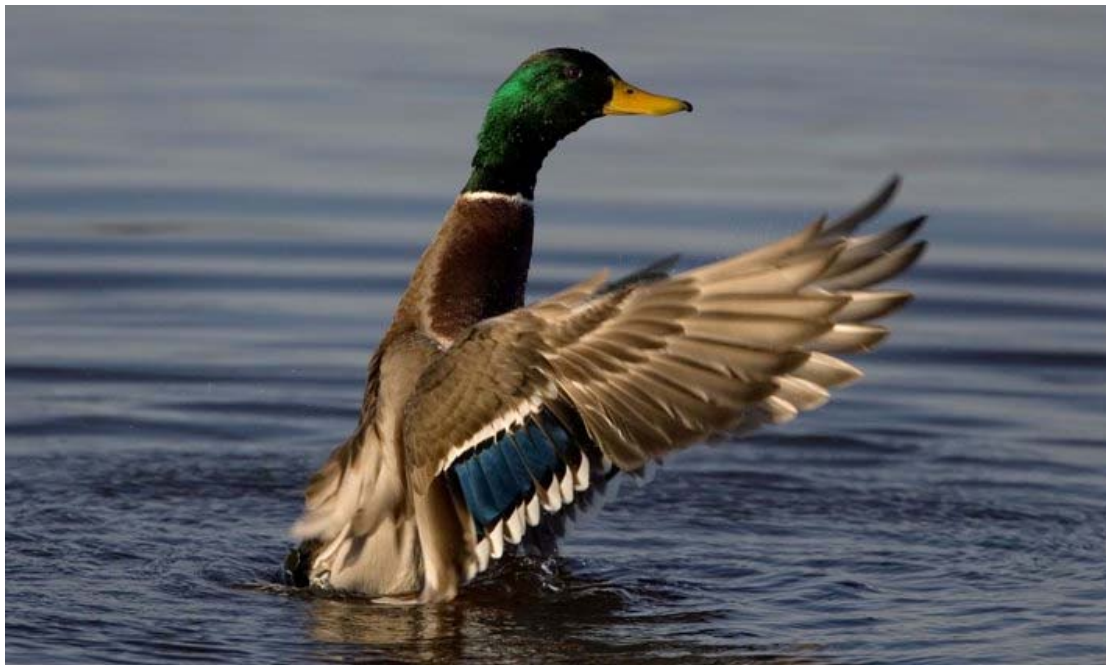

Woerd zoekt vrouw

In het najaar zie je wilde eenden vaak in groepjes samenscholen. Tijdens deze bijeenkomsten zoeken de eenden naar een geschikte partner. Sommige stellen lijken al duidelijk voor elkaar te hebben gekozen, anderen twijfelen nog. Bij deze partnerjacht vertonen eenden speciaal baltsgedrag, dat afwijkt van het alledaagse eendengedrag. Enkele rituelen van het baltsgedrag zijn heel opvallend.

De mannetjeseenden, oftewel de woerden, kun je regelmatig op “gromfluiten” betrappen. Tijdens het gromfluiten richt de woerd zich op in het water, terwijl hij zijn kop omlaag laat hangen. Op het hoogtepunt van deze beweging maakt hij een scherp fluitgeluid, dat gevolgd wordt door gegrom. Met dit merkwaardige gedrag proberen ze de aandacht op zich te vestigen, maar ook met ordinaire krachtmetingen. Soms zie je een woerd zijn snavel tegen de borst van een andere woerd zetten en hem, met veel gespetter, een halve meter achteruit duwen.

De vrouwtjeseenden vertonen ander baltsgedrag dan de mannetjes. Vooral het “ophitsen” van de vrouwtjes vind ik heel herkenbaar. Daarbij zwemt een vrouwtje achter haar favoriete mannetje aan en maakt symbolische dreigbewegingen naar andere mannetjes, door met de kop over de schouder gedraaid een vreemd, knorrig geluid te maken.

Als de paren eenmaal zijn gevormd, dan kun je vanaf februari ander baltsgedrag zien, waarbij mannetje en vrouwtje samen de kop op en neer bewegen. Dit “ja knikken” wordt meestal gevolgd door de paring. Je hoeft niet zo erg je best te doen om een paring gade te slaan, want eenden gaan niet geheimzinnig te werk. Wat je echter niet te zien krijgt is de penis van de woerd, een lichaamsdeel waar slechts een klein aantal vogelsoorten over beschikt. De penis komt alleen tijdens de paring tevoorschijn en is de rest van de tijd inwendig opgeslagen.

Na het broedseizoen, vroeg in de zomer, beginnen eenden met de rui. Daarbij verliezen ze in korte tijd al hun slagpennen, waardoor ze enkele weken niet kunnen vliegen. Woerden krijgen in die kwetsbare periode een verenkleed (eclipskleed), dat net zo bruin is als dat van de vrouwtjes. Omstreeks september is de rui echter voltooid en zijn de mannen, met hun prachtige groene koppen en hun parmantige krulletjes op de staart, weer helemaal klaar voor de strijd.

Caroline Elfferich, oktober 2006